

XIV. ÉVF. * 68. SZAM
Cluj—Kolozsvar, 1931
március 24 Kedd
5691 ÉV Niszán 6

Taxa postala
platite in numerar
No. 224.716-929

Ara 5 lej

UJ KELET

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Str. Baron L. Pop (7. Brassai
utca) 10 szám. Telefon 9-77

ELŐFIZETESI ÁRAK:

Félévre 600 lej
Negyedévre 220 lej
Egy hónapra 110 lej

KÜLFÖLDI

ELŐFIZETESI ÁRAK:
Max. hóra 1 dollár (vagy ennek
megfelelő pénznem)
Egy évre 10 dollár

Hirdetések tarifa szerinti
vételnek fel

Pán-Európa felé?

Az eszme Bécsből indult el és Cou-
denhove-Calergi gróf tolla alatt alakult
ki széles és érdekes elméletű. Ez a szí-
kár osztrák gróf vetette fel először a
Páneurópa-gondolatot, melynek lényege
Európa politikai és gazdasági egy-
ségének hirdetésében nyert kifejezést.
A lelkes tudós azonban egy szép nap-
on arra ébredt fel, hogy eszméjét és
anarchiájában és beteg széttagoltságá-
gában a kivezető utat kereste: egy gy-
akorlati politikus: Briand kisajátította.
Ma már, ha Páneurópáról szó esik, min-
denki a Briand nevet emlegeti, anélkül,
rámutatna: ennek az eszmének még öt
évtől ezelőtt is éppen a francia külpo-
litika volt a leghalásosabb ellenfele.

Briand volt az, aki a békervezési tö-
rekvésekkel Európa gazdasági konfö-
derációját szegte szembe, vagyis a
jelenlegi politikai status quo fenntar-
tása mellett egy amolyan laza európai
szövetségről álmódzott, amely francia
hegemonia alatt szabná meg minden
európai állam számára a gazdasági és
politikai utakat. Közben azonban szá-
mos esetben bizonyult be, hogy a
briandi koncepció nem életképes. Hiába
hívták össze a vámfegyverszüneti kong-
resszusokra, hiába tárgyaltak a ször-
nyű gazdasági helyzet és munkanélkü-
liség megszüntetése érdekében a külön-
böző javaslatokat, a kongresszusok és
trgyalások minden konkrét eredmény
nélkül oszlottak szét. Az anarchia, a
széttagoltság, az érdekek ellentéte ma
súlyosabb és kiéleztebb, mint valaha
volt. Európa politikai nem tudnak
szabadulni a saját egyéni érdekeik és
bizonyos érdekcsoportok nyomása alól
s mintha a végzet üzné őket: egyre mé-
lyebbre taszítják az európai emberisé-
get a züllés és kétségbeesés örvényébe.

Gyakorlatilag tehát semmi sem valósul-
hat meg a briandi koncepcióból
mindezekig. Ilyen konstellációk között
csak természetes, hogy a legnagyobb
szenzáció erejével hatott a német-osztrák
vámunió közeli megvalósulásának
terve, amely lehet, hogy az első tényle-
ges gyakorlati lépés a gazdasági Pán-
európa megvalósítása felé. Franciaor-
szágban és a francia érdekszférába
tartozó országokban azonban valóságos
felzúdulás és a bizalmatlanságnak so-
ha el nem képzelt vihára kerekedett
fel. Ez a felzúdulás teljesen érthetően
volna, ha nem tudnók, hogy a páneuró-
pai eszme briandi koncepciója mögött
nem a megvalósítás tényleges akarata
húzódik meg, hanem csak hatalmi ér-
dek és politikai szándék. Avagy talán
mindössze Briand hűségének megsér-
téséről volna szó?

Briandék nyugtalanságát inkább a
gyanus és rosszhiszeműség váltotta ki.
Vagy talán a gyanus, hogy az osztrák-
német vámunió mögött Ausztria és Né-
metország csatlakozási szándéka húzó-
dik meg, esetleg annak feltételezése,
hogy páneurópai gazdasági konföderá-
ciót csak Franciaországnak van joga
kezdeményezni, a saját nagyhatalmi
érdekeinek biztosítására. Mert hiszen
nem valószínű az, hogy — bár ez
egyébként egészen érthető is volna:
Németország és Ausztria a jelenlegi vi-
szonyok mellett tényleg az Anschlusst
akarná tető alá hozni. Két lefegyver-
zett állam nem kockáztathatja bizton-
ságát a militarista nagyhatalmak ha-
ragjának kihívásával. Sokkal kézen-
fekvőbb elképzelés az, hogy Németor-
szág és Ausztria tényleg a gazdasági
konföderációt akarják életrehozni,

Hivatalosan cáfolják, hogy Deterding petróleumkoncesszióról tárgyalt volna Bukarestben

A kamarában is megszavazták a boléta-törvényt

Pamfil Seicaru reklamálja az elsülyesztett lakbér-törvény javaslatát. Jorga csodálkozik azon, hogy Madgearu Romániában tervgazdaságra gondol

A német-osztrák vámunió visszhangja a kamarában

Bucuresti-Bukarest, március 23. A gabonaértékesítési törvényjavaslat miatt a kamara vasárnap is összeült. D. e. 10 órakor nyílt meg az ülés, amelyen a gabonaértékesítési törvényjavaslatot tárgyalták. Franasovici liberális dr. Abrudbányai magyarpárti szólaltak fel a javaslathoz. Az ülés délután 2 órakor ért véget és 5-kor folytatódott, amikor Cuza szólalt fel a törvényjavaslatához és főleg a moldvai mezőgazdaság helyzetét ismertette.

A német-osztrák vámunió visszhangja

A kamara ma délelőtti ülésén Madgearu földművelésügyi miniszter mondott beszédet a gabonaértékesítési törvényjavaslat-hoz. Hosszabban foglalkozott a világ agrár válságával, majd a romániai krízis speciális okaival. Hosszabb időre szóló program tervezetét kell elkészíteni. Beszél a német-osztrák egyezményről is, amely ha ösztönöz és a többi ország felé is kiterjeszteni kívánják, közeledést fog jelenteni a mai válság megoldásához.

Madgearu beszéde után a törvényjavaslatot a kamara általánosságban megszavazta.

Ezután Jorga szólalt fel, aki megállapítja, hogy Madgearu nem ismeri a való életet. Tízéves programról beszél, mintha nálunk a politikai kontinuitás lehetséges volna. Hibáztatja a túl nagy sietséget, amellyel ezt a kérdést kezelik és ajánlja, hogy a jövőben alaposabban tanulmányozás után jöjjenek ilyen tervezetek.

Ezzel a délelőtti ülés végetért.

A délutáni ülés

A délutáni ülésen napirend előtt Leanca beszarabiai többségi képviselő szólalt fel. Elmondja, hogy a szövetségi bankok különböző kölcsönöket folyósítottak a parasztnak a mezőgazdasági munkálatok finanszorozására, amikor még a gabonának magas ára volt. A kölcsönöket a régi áraknak megfelelően számították ki és most a bankok a parasztnak akarják háritani az árkülönbözetet. Intézkedést kér a kormánytól.

Marinescu többségi kifejti, hogy a föld-reform véglegesítése még mindig késik, ami súlyos visszaélésekre ad alkalmat. Igen sok helyen a kisajátított földeket elvették a parasztoktól és visszaadták a régi tulajdonosaiknak.

Fransovici liberális kérde a kormányt, igaz-e az, hogy április elsejével meneszteni akarnak ezer tisztviselőt a belügy-minisztériumból?

Stineanu többségi az ipar- és kereskedelemügyi minisztert kérde, hogy mi van a beigért olcsóbbadási akcióval.

Pamfil Leicaru elmondja, hogy néhány héttel ezelőtt parlamenti kezdeményezésű törvényjavaslatot nyújtott be, amelynek értelmében husz százalékkal szállítják le a lakbéréket. Ez a javaslat még mindig nem került a kamara törvényhozási bizott-

sága elé, teljesen érthetetlen okok folytán.

Attérnek a napirendre s megkezdik a boléta-törvény szakaszokénti vitáját.

A szenátus ülésén Seinescu többségi szenátor a háborus károk visszafizetése ügyében interpellálja meg a pénzügy-minisztert. Különböző alapokat létesítettek erre a célra, a pénz azonban egyébre használták fel. Felvilágosítást kér arra vonatkozólag, mi történt ezekkel az alapokkal.

A fővárosi politikai körök érthető izgalomban tartotta Deterding romániai látogatása, amely egész sereg kombinációt termelt ki.

A Curentul szerint Deterdingnek romániai látogatása nagyszabású gazdasági tervvel áll kapcsolatban. A Royal Dutch vállalat elnöke ugyanis ajánlatot tett a kormányban az összes szabad állami petróleumtelepek koncesszionálására. A vállalat a román petróleumtermelést racionalizálná, fokozná és új piacokat nyitna meg a számára, elsősorban Németországban.

A koncesszióért 100 millió dolláros kölcsönt ajánlanak fel igen kedvező feltételekkel. A Curentul szerint az ajánlatot

Hohenlohe herceg közvetítette és annak célja ellensúlyozni a Royal Dutch nagy konkurensének, a Standard Oil Company-nak ugyanilyen természetű oroszországi szerződését.

A lap tudni véli, hogy Deterding ajánlatot tett a szeszmonopólium megvételére is.

Ezzel kapcsolatban közli a Curentul, hogy Titulescu is tárgyalt erről az ellenzéki politikusokkal és a kormány részéről is történtek puhatolozások, amelyeknek eredménye, hogy az ellenzék nem emelne kifogást ennek a tervnek megvalósítása ellen.

A hivatalos cáfolat

A Curentul hirdetésével ellentétben hivatalos helyről közlik a következőket:

Deterding, a Royal Dutch vezérigazgatója pénteken utazik el az országból. Hivatalos helyről nyert értesülésünk szerint Deterding látogatásának kizárólag udvariassági jellege van és ha a dolog természeténél fogva érdeklődik is a belföldi petróleumtermelés problémáiról, az általa felajánlott kölcsönről és koncessziós ajánlatról szóló hírek teljesen fantasztikusak.

A parlamenti bizottság felfüggesztette Raul Peret volt francia igazságügyminiszternek és társainak mentelmi jogát,

mert bűnösök az Oustriqu-bank bukásában

Párizs, március 23. A parlament fegyelmi bizottsága ma hozta meg határozatát annak az indítványnak ügyében, amit a parlamentben nyújtottak be Raul Peret volt igazságügyminiszter és társai ügyében. Tudvalevő, hogy Raul Peret azzal vádolták, miszerint része volt a Oustriqu bank bukásában és ezért társaival együtt mentelmi jogának felfüggesztését kérték.

A parlamenti bizottság határozata kimondta, hogy elegendő bizonyíték merült fel annak igazolására, miszerint Raul

Peret volt igazságügyminiszter, René Bernard volt nagykövet és Gaston Vidaud volt államtitkár valóban részesei az Oustriqu bank bukásának és bűnösök abban, hogy a Smia Microsa részvények a párizsi tőzsdére kerültek. Ezért a parlamenti bizottság elrendelte mindhármuk mentelmi jogának felfüggesztését és helyt ad a bünygi eljárásnak.

A parlamenti bizottság döntése Franciaországban óriási feltűnést keltett.

Három miniszter fog dönteni a cukorgyárosok és répatermelők konfliktusa ügyében

Bucuresti-Bukarest, március 23. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A kormány gazdasági bizottsága tegnap délelőtti Mironescu miniszterelnök elnöklétével ülést tartott, amely a következő kérdésekkel foglalkozott:

1. Tudomásul vették az athéni román követnek a román-görög kereskedelmi szerződés tárgyalásairól szóló jelentését.

2. A cukorgyárosok és cukorrépatermelők között lefolyt tárgyalások ered-

ménytelenül végződtek. Miután a kormány a legsürgősebben meg akarja oldani a cukorárak leszállításának ügyét, ma délelőtti Mironescu miniszterelnök, Madgearu és Manolescu miniszterekből álló döntőbizottság ül össze, amely meghallgatja a két érdekelt fél képviselőit és dönteni fog a vitás kérdésekben.

3. A gazdasági bizottság elvben elfogadta az ipar- és kereskedelmi miniszter javaslatát, egy Campina-Constanța közötti új petróleumvezeték építésére vonatkozólag.

A miniszterelnökségen ma délelőtti Mironescu, Madgearu, Manolescu fogadták a cukorgyárosok és cukorrépatermelők küldöttségeit. Döntés a konfliktus ügyében még nem történt.

mert ez saját leromlott gazdasági életüknek is előnyökét jelentene. Azok az államok tehát, amelyek olyan nagy lármát csapnak e vámunió gondolata és ténye ellen, Európa igazi érdekei el-

len hadakoznak mindaddig, míg meg nem várják a szándékok tisztázását és gyanus rosszindulat helyett maguk is nem segítenek a középeurópai egységes vámuniót megvalósítani.

Pán-Európa, vagy Anschluss következik?

Egész Europa az osztrák-német vámunio hatása alatt áll

Franciaországban ideges nyugtalansággal reagáltak a szerződés hírére. Olaszország váratlanul a tiltakozó államok élcsapatába került. 1932-ben lépne életbe a vámunio a két német állam között

Bukarestben figyelemmel várják az osztrák-német vámunio kialakulását

Berlin, március 23. Európa politikai életében, még a jelenlegi deprimált hangulatban is, a szenzáció erejével csapott le az a hír, hogy Németország és Ausztria között egy vámuniora irányuló meg egyezés jutott a döntő stádiumába. A hír amilyen váratlanul csapott le, éppoly ideges nyugtalanságot keltett mindama államok politikai köreiből, amelyek gazdasági és politikai kérdésekben közelről vannak, vagy lehetnek érintve a vámunio teljes perfektuálása esetén. Annak ellenére, hogy a vámunio alapelvei tulajdonképpen Briand Pán-Európiájának megvalósítására irányulnak, éppen Franciaországban idézték fel hatálatlan nyugtalanságot. Ez annak tudható be, hogy francia politikai körök a vámunioval kapcsolatban elsősorban az Anschlusra gondoltak, melyet a francia jobboldali politikuskok állandóan mint a francia érdekek legnagyobb veszelmét állítanak be.

valósítását, hanem a jelenlegi pénzügyi és termelési anarchia enyhítését is.

A jelekből ítélve, máris megállapítható az, hogy a politikailag egyébként közös nevezőn álló országokban a vámunio ügye különböző megítélés alá került

és a továbbiak folyamán az is valószínű,

hogy Franciaországnak és Csehszlovákiának aligha fog sikerülni az egymásra utalt középeurópai államok közös gazdasági érdekeit megbontani. Közép-Európa gazdasági és politikai helyzete sokkal súlyosabb és sokkal kétségbeesőbb, semmint megengedhetné magának politikai célok miatt gazdasági érdekeinek feláldozását.

Mi a vámunio lényege?

Az osztrák és német kormányok hivatalos jelentése szerint, az eddig lefolyt tárgyalások értelmében a német-osztrák vámunio biztosítva van és Németország Ausztriával 1932 elején vámközösségbe lép. A német és osztrák kormányok ezzel kapcsolatban még a szombati nap folyamán jegyzéket nyújtottak át azoknak az államoknak, amelyek határosak a leendő német-osztrák vámközösséggel. A jegyzék részletesen ismerteti a létrejött vámunio-szerződés tartalmát. Eszerint Németország és Ausztria előzetes megállapodást kötöttek,

amelyek értelmében husvét után tárgyalások indulnak meg a végleges vámunio-szerződés tárgyában.

A vámszerződés aláírását júliusra várják. A ratifikálás után körülbelül féleztendőre van szükség a szerződés életbeléptetésére, amely idő alatt technikailag is előkészítik annak keresztülvitelét, ami előreláthatóan a jövő év elején történik meg.

A német és osztrák kormányok jegyzék-váltás után már jóváhagyták a megállapodást, amelynek értelmében meg egyeztek abban, hogy konkrét tárgyalásokat kezdenek a vámunio-szerződésnek megkötése tárgyában. Ezzel egyidejűleg a megkötendő vámunio alapelveit is megállapították.

Eszerint teljes vámközösség lép életbe, amely azonban államjogi szempontból nem érinti a német birodalom és az osztrák köztársaság szuverenitását.

A német és osztrák vámterület külső határainál a szerződés életbelépe után ugyanazok a vámtételek lesznek érvényben és a vámképzési eljárás is egységesítik. A két állam belső határainál megszűnnek a vámok, illetve csak néhány kivételes árucikknél maradnak érvényben bizonyos ideig, amíg a német és osztrák ipar érdekeit ki tudják egyenlíteni.

Kereskedelmi tárgyalásokat mindkét állam önállóan folytathat harmadik államokkal, erről azonban kötelesek a másik államot tájékoztatni.

Elvben az is lehetséges, hogy Németország és Ausztria a jövőben egységes tárgyaló félként lépnek fel bármely harmadik állammal szemben. A vámunio szerződés három évre szól és azután automatikusan meghosszabbítódik. A harmadik év után egy esztendő felmondási idő lép érvénybe.

A közös vámterület külső határainál befolyó bevételeket közösen kezelik és a vámjövedelem felosztása a két államkincstár között kvóta alapján történik.

Az érvényben levő kereskedelmi szerződéseket ez a vámunio szerződés elvben ugyan nem érinti, gyakorlatilag azonban úgy döntöttek, hogy Ausztria a harmadik államokkal kötött kereskedelmi szerződéseit a német kereskedelmi szerződésekhez fogja illeszteni.

Hogyan reagál Párizs, London és Prága?

A német-osztrák vámunio hírének nyilvánosságra kerülése az európai országokban, különösen Franciaországban, Londonban és Prágában természetesen élénk megnyilatkozásokat váltott ki. Mint már említettük, legidegesebben Franciaországban fogadták a vámunio létrejöttének híreit. Mint Párizsból jelentik, francia politikai körökben megdöbbenést váltott ki a német-osztrák vámegezmény híre. Briand a nála kihallgatáson volt Hoesch német nagykövet előtt nem is titkolta aggodalmait.

ország bécsi követe Franciaország és Csehszlovákia követeivel együtt tegnap megjelent Schober kancellár-helyettes külügyminiszternél és kormányai képviselőitben felvilágosítást kértek a német-osztrák gazdasági egyezményről, amely a lapokban nyilvánosságra hozott formájában állítólag ellentétben állana az 1922 október 4-én Genfben aláírt jegyzőkönyvvel.

Schober a követek előtt utalt arra, hogy a vámegezmény nem áll ellentétben azzal a garanciális jegyzőkönyvvel, amelyet Ausztria nemzetközi és népszövetségi szanáló kölcsöne alkalmával írt alá.

Genfi lapok is feltűnőnek találják, hogy Olaszország, amely még néhány hónappal ezelőtt minden francia-ellenes megnyilvánulást támogatott, most a tiltakozó élcsoporthoz került, ami Mussolini és a fasiszta politika állandó páfordulásainak és megbízhatatlanságának egyik legújabb dokumentuma. Olaszország e lépését az olasz-francia flottaegyezménynek tudják be, mely első lépése volt a francia-ellenes olasz politikának a francia-barát orientáció felé.

Bukarest is a német-osztrák vámunio hatása alatt áll

Bucuresti-Bukarest, március 23. Az osztrák-német gazdasági szerződés megkötésének híre Bukarestben is nagy feltűnést keltett. Kirchhold, a bukaresti német követség jelenlegi ügyvivője, tegnap délelőtt megjelent a miniszterelnökségen és Tilea alminisztert informálta kormányra megbízásából a szerződés lényegéről és céljáról.

Manoilescu ipar- és kereskedelmi miniszter tegnap délután nagy fogadtatással rendezett, amelyen a fő beszéd-tárgyat szintén ez a kérdés képezte.

Hogyan azonban Németország és Ausztria hivatalos körei nem a politikai Anschlusra gondoltak ezuttal, hanem a genfi és párizsi vámfegyverszüneti kongresszusok teljes kudarcra után a briandi koncepció megvalósításának kezdeményezését váltották:

ezt az bizonyítja, hogy egyidejűleg minden egyes európai ország kormányát felszólították a vámuniohoz való csatlakozásra.

Hogy a vámunio végleges perfektuálása nem fog minden komplikáció nélkül végbemenni, azt valószínűvé teszi az a körülmény, hogy a francia külügyminisztérium, amelynek élén a nagyon is érdekelt és nagyon is hiu Briand áll, bécsi és berlini követései útján máris magyarázatokérésrel fordult az osztrák és a német kormányokhoz. Ezzel egyidejűleg azonban Ausztria és Németország kormányai szintén mozgósították követőiket és a magyar, román, jugoszláv, olasz és csehszlovák kormányoknál mindent megtettek arra nézve, hogy e kormányokat felvilágosítsák a vámunio kizárólag gazdasági és politikamentes jellegéről. A vámunio gondolatával kapcsolatban Franciaország után a legidegesebb magatartást a csehszlovák kormány tanúsítja, ami érthető is, ha a csehszlovák-francia érdeközösség szoroságára gondolunk.

Jellemző azonban, hogy ugyanez a román és magyar kormány nem osztrák Csehszlovákia és Franciaország szélső nyugtalanságában, hanem ellenkezőleg: higgadtan próbálja a vámunioval járó lehetőségeket mérlegelni és azt a saját gazdasági előnyeinek fokozottabb megvédésére felhasználni.

Erre vallanak Madgearu földművelésügyi miniszternek a parlament mai ülésén az agráraváltság megoldására vonatkozó javaslatlall kapcsolatban elhangzott szavai, melyek szerint, ha a osztrák-német vámunio kizárólag gazdasági célokat tart szem előtt, úgy az semmiesetre sem lehet elleneszenes a román kormány szemében.

Középeurópai vámkonföderáció?

Tárgyilagosan megállapítható, hogy amennyiben a Németország és Ausztria között létrejövő vámunio kizárólag gazdasági célokat szolgál, úgy az komoly magva lehet egy középeurópai vámkonföderációnak is, amely a különböző országok gazdasági érdekeinek összeegyeztetésével lényegesen előbbre viheti nemcsak a gazdasági Pán-Európa eszméjének megvalósítását, hanem a közép-európai államok közötti barátságát is.

Ha szolid és megbízható helyről LIBAZSIR... KLEIN orth. kóser... Alapítva 1912

דיע קעננצייכן פיר קאמפפ-צוואטץ כשר של פסח... פסח קאמפפ-צוואטץ... פסח קענען

Politikai körök szerint a német-osztrák egyezmény a genfi nemzetközi pán-szerződés megsértését látszik jelenteni. A kormány mindenesetre megvárja a többi érdekeit külföldi állam lépését.

Mironescu miniszterelnök hétfő délután hosszabb megbeszélésen lakásán fogadta Ducát, a liberális párt elnökét. A megbeszélés tárgyát kétségtelenül a német-osztrák vámegezmény képezte, amelyre vonatkozóan a miniszterelnök a külpolitika összes volt tényezőivel beható tárgyalásokat kíván folytatni, hogy egységes álláspont alakuljon ki. Felhasználja Mironescu az alkalmat arra is, hogy Titulescuval konzultáljon ebben a nagyfontosságú ügyben.

Duca után Dinu Cesianut, majd Puaux francia követet fogadta a miniszterelnök és átvette a francia kormányának ebben az ügyben Romániához intézett kommunikéjét. Végül Jijerski, bukaresti csehszlovák követ tett látogatást a miniszterelnöknél. A lapok rámutatnak arra, hogy a román kormány politikája a német-osztrák egyezmény kérdésében csak várakozó lehet.

román kormány politikája a német-osztrák egyezmény kérdésében csak várakozó lehet.

A kormány előbb látni kívánja az egyezmény pontos szövegét és csak azután alkothat arról véleményt. Amennyiben az egyezmény az európai unió szellemében jött létre és a német-osztrák szerződést nyomon követné, egy hasonló szövégi francia-német egyezmény, akkor válnék kétségtelenné, hogy Németország és Ausztria az európai unió és Európa gazdasági szanálásának céljait szolgálják, ezzel a nagy feltűnést keltett szerződéssel.

A bukaresti német ügyvivő nyilatkozata a vámunioról

Bucuresti-Bukarest, március 23. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Kirchhold bukaresti német ügyvivő ma délután fogadta a sajtó képviselőit és hosszabb nyilatkozatban ismertette előttük a német-osztrák vámegezményt. Az ügyvivő hangsúlyozta, hogy ez az egyezmény semmilyen kapcsolatban nem áll az Anschluss problémával. Ugy Németország, mint Ausztria megőrzi teljes gazdasági és politikai függetlenségüket. Ezen szemben az egyezmény igenis az első lépés kíván lenni az európai államok gazdasági együttműködése irányában. Az európai egység megteremtése elodázhatatlan szükségesség. Nem lehet viszont felülről lefelé létrehozni, hanem alulról lefelé, lépcsőzetesen kell megvalósítani. Németország és Ausztria érdeme az, hogy megtették az első lépést.

Ludwig Renn bécsi felolvasása. Berlinből jelentik: A német írók védőszerkezete beadványt intézett a birodalmi kancellári hivatalhoz, amelyben kéri a német kormányt járjon közbe, hogy Ludwig Renn bécsi felolvasását, amit az osztrák hatóságok nem engedélyeztek, tegyék lehetővé és a jövőben minden ilyen vitás kérdésben kérjék ki a német írók szövetségének a véleményét, nehogy hasonló kultúrtevédek történhessenek.

komoly bizonyítékok erre meg az első-

koronatanu meghalt

nyadi uti üzletében ott ki, mely az üzle-

nyadizódott és Fáb-

nyadizódott és Fáb-

nyadizódott és Fáb-

nyadizódott és Fáb-

Felmentő ítélet

élemben hirdette ki az

élemben hirdette ki az

élemben hirdette ki az

élemben hirdette ki az

élemben hirdette ki az

élemben hirdette ki az

élemben hirdette ki az

élemben hirdette ki az

élemben hirdette ki az

élemben hirdette ki az

élemben hirdette ki az

Az erdélyi polgármesterek értekezlete külön törvényt követel a városok részére és sürgeti a kisebbségi nyelvhasználat rendezését

Igazi autonómiát mai látszat-autonómia helyett! Az erdélyi városok követelik a régi pótadórendszer visszaállítását, a mai igazságtalan városi adó helyett

Cluj-Kolozsvár, március 23. (Az Uj Kelet tudósítójától). Dr. Mihali Tivadar kolozsvári polgármester vasárnap délelőtt sürgős értekezletre hívta össze az erdélyi nagyvárosok polgármestereit, hogy állást foglaljanak a közigazgatási törvényt módosító javaslat ellen, amely számos sérelmes intézkedést tartalmaz a városokra nézve és súlyos nehézségeket gördit azok szabad fejlődése elé. A késedelmes meghívás miatt sokan nem jöhettek el, de táviratilag jelentették be hozzájárulásukat az értekezlet határozataihoz.

Dr. Mihali Tivadar megnyitójában változtatta az értekezlet célját és felkérte a megjelent polgármestereket, fejtsék ki álláspontjukat a törvényjavaslattal szemben.

Elsőnek dr. Egy Ghelu nagyváradi polgármester szólalt fel, aki mindenekelőtt azt sérelmezte, hogy

a törvényjavaslat módosításának előkészítésénél egyáltalán nem kérdezték meg a városok képviselőit

és az egész reform azt a látszatot viseli magán, hogy kizárólag a prefektusok szempontjait vették figyelembe. Ezért van a törvénynek városellenes tendenciája. Javasolja, hogy sürgősen keressék meg a városok szövetségének elnökét, Dobrescu bukaresti főpolgármestert, hogy azonnal interveniáljon a belügyminisztériumnál a sérelmes javaslat megváltoztatása érdekében.

Dr. Cuteanu George brassói polgármester rámutatott arra, hogy

Románia közigazgatási törvényhozása sohasem kedvezett a városoknak

és ennek okát a kihangsúlyozott agrár-tendenciában látja, amely a falut favorizálja. Ez azonban súlyos hiba, főleg nemzeti szempontból. Módszeresen ismerteti ezután egy a jelenlegi közigazgatási törvény, mint a most beterjesztett módosítási javaslat sérelmes intézkedéseit, amelyek

a városokat közigazgatási szempontból egy nivóra süllyeszti a falvakkal nem vetve számot a városok speciális igényeivel. Föltétlenül szükséges, hogy

a municípiumok közigazgatási szervezetét egy külön törvény szabályozza,

ép úgy, miként Bukarest számára is külön törvényt alkottak. Ezután sorra veszi a közigazgatási törvény ama intézkedéseit, amelyek sürgős módosításra szorulnak.

Dr. Marton Ernő alpolgármester kritikailag foglalkozik a közigazgatási törvény nyel, rámutatván, hogy a gyakorlatban főleg két irányban mutatkoznak meg a törvény hiányosságai. Egyrészt

a túltengő gyámhatósági rendszer teljesen illuzóriussá tette az autonómiát és módot adott mindenkinek arra, hogy örökös fellebbezésekkel kénye-kedve szerint szabotálhassa az önkormányzati szervek intézkedéseit és határozatait.

Másrészt nem gondoskodott a városok költségvetéséről és arra szorította őket, hogy föltöbb bizonytalan, de még inkább igazságtalan adókkal és fogyasztási adókkal fedezzék költségvetésüket. Azt lehetett volna várni, hogy a módosítási javaslattal a kormány ezeket a hibákat fogja kiküszöbölni. Azonban ép az ellenkezője történt.

A gyámkodási rendszer változatlanul megmaradt,

sőt a prefektus ellenőrző hatásköre kibővült, mert ugyanolyan beleszólási jogot nyert a városok költségvetésébe, mint a legkisebb falvakéba. A városok egészséges fejlődése csak úgy biztosítható, ha a közigazgatási törvény figyelembeveszi a városok sajátos szükségleteit, de mindenekelőtt ha tényleges autonómiát biztosít nekik. Ami ma van, az csak karrikaturája az önkormányzatnak.

Dr. Marton ezután kifejti, hogy a zavartalan közigazgatás érdekében mulhatatlanul szükséges a kisebbségi nyelvhasználat kérdésének rendezése.

A kormány, ugyilátszik, nem tartja időszzerűnek a régen beígért kisebbségi törvény elkészítését és éppen ezért kettőzött fontossággal bír, hogy a közigazgatási törvénybe egy szakasz illesztessék be a következő tartalommal:

„Mindazon községekben, ahol valamely kisebbség lélekszáma eléri az összlakosság husz százalékát, jogukban van ezen kisebbség tagjainak az összes közigazgatási szervek összejövetelein saját anyanyelvüket használni“.

Végül javasolja dr. Marton, hogy az értekezlet tegye meg a szükséges lépéseket a kormányról aziránt, hogy a városok, miként a régi rendszerben volt,

ismét szedhessenek községi pótadót a jelenlegi igazságtalan és bizonytalan

taxák helyett, amelyek csak a lakosság egyrésztét sújtják.

A polgármesteri értekezlet rövid vita után úgy dr. Cuteanu, mind dr. Marton javaslatát egyhangulag magáévá tette és elhatározta, hogy azok alapján memorandumot terjeszt a kormány elé, kifejtve a városok követeléseit.

Dr. Mihali polgármester vasárnap este már le is utazott Bukarestbe, ahol az értekezlet megbízásából érintkezésbe lépett a kormány illetékes tagjaival.

Bucuresti-Bukarest, március 23. Egyes bukaresti lapok jelentése szerint a kormány nem fogja ebben az ülészakban parlament elé terjeszteni a közigazgatási reform módosításáról szóló törvényjavaslatot.

Elfogták Weisz Endre halmi pénzváltó gyilkosát

Moise Todor, az állomás hordára követte el a rettenetes gyilkosságot

Halmu-Halmi, március 23. Weisz Endre halmi pénzváltó meggyilkolásának ügyében ma reggel szenzációs fordulat állott be. Tudvalevő, hogy Weisz Endrét a rendőrség közvetlen közelében ölték meg és rabolták ki a pénzváltó 90 ezer lejt tartalmazó kasszáját. A tragikus halálát halt pénzváltó eltemetése után a halmi rendőrség a szatmári ügyészséggel karöltve, folytatta a vizsgálatot, mely megállapította, hogy a gyilkosság elkövetésével a halmi állomás egyik hordára, Moise Todor gya-

nusítható leginkább. Ma reggel a szatmári ügyészség házkutatást rendezett Moise Todor lakásán.

A házkutatás szenzációs eredményeket hozott. A lakás udvarán, egy farakás alatt megtalálták azt a véres zubbonyt, amelyben a hordár a gyilkosságot végrehajtotta, valamint megtalálták a kasszából eltűnt dollárokat és 60 ezer lejt. Moise a felfedezés után töredelmes vallomást tett. Az elvetemedett gyilkost a szatmári ügyészségre kísérték át.

Családi viszályai miatt öngyilkosságot követett el Molnár Árpád kolozsvári asztalos

Az öngyilkosnak utolsó akarata, hogy anyósa ne jöjjön el a temetésre

Cluj-Kolozsvár, március 23. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma délben tragikus öngyilkosság történt Kolozsváron. A Gyufagyár uca 12. szám alatt revolverrel föbelötte magát Molnár Árpád asztalos, Molnár István nyugalmazott vasuti vezérfelügyelő fia. Molnár István ebédután szobájából kiment az udvarra és az udvar közepén halántékra lökte magát. Mire hozzátartozói segítségére rohantak, már nem is élt.

Az azonnal alármirozott rendőrség megkezdte a vizsgálatot az ügyben. Molnár sok levelet hagyott hátra, két-töt feleségéhez, egyet szüleihez, egyet pedig barátjához címezve. A rendőrséghez irt levélben Molnár azt írja, hogy öngyilkosságát családi viszályai miatt követte el. Ebben a levélben is főleg anyósára panaszkodott, aki elkecsesítette életét. Az egyik levélben azt kérte, hogy anyósa ne vegyen részt a temetésén.

Az öngyilkos Molnárt a bonctani intézetbe szállították, ugyanakkor értesítették Kispesten lakó szüleit is a történetekről. Molnárt felesége és első házasságából származó gyermeke gyászolják.

Egy ötven főnyi tüntető csoport súlyosan inzultálta Kövér Gusztávot, a nagyváradi magyar párt alelnökét

Oradea-Nagyvárad, március 23. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Nagyváradnak ma újra szenzációja van. A Magyar Szó és a Nagyvárad szerkesztőségének összerombolásának hullámai még el sem ültek és a megyei tanács mai tisztújító ülésén újabb botrány robbant ki. A megyei tanács ülésén megjelentek a magyarpárti tagok is, köztük dr. Kotzó Jenő és Kövér Gusztáv tagozati elnökök. Az ülés elején már sejteni lehetett, hogy valami készül, mert a terembe tekintélyes szá-

mu diáktömeg vonult fel, mely lelkes tapsal tüntetett a megyegyűlés román szónokai mellett. Az ülésen a diákok mellett felvonultak Räu rendőrprefektussal az élükön a rendőrség detektívjei is.

„Azok ellen, akik az államot irredenta propagandával aláaknázzák“

Dr. Roxin Teodor nyitotta meg az ülést és helyt adott a szavazásnak, mely Roxin Teodor győzelmével végződött. Roxin ellenjelöltje, dr. Kiss Dó-

Képkercelgyár R.-T. Timisoara III, P-ța Bisericii 2

me, Roxin 24 szavazatával szemben 17 szavazatot ért el. Roxin Teodor ekkor elfoglalta az elnöki széket, majd megköszönte a bizalmat és hangsúlyozta, hogy megválasztását annak a munkának köszönheti, amelyet egész életén keresztül a románság védelmében folytatott. A jövőben is a románság számára áldozza fel energiáját és megfellelő módon fog küzdeni azok ellen, akik az államot akarják irredenta propagandájukkal aláaknázni.

A diákok Roxin beszédét viharos tapsokkal jutalmazták. Kotzó Jenő a taps elűlte után közbekiáltott:

Chirila kéri Kotzó kizárását

Kotzó közbekiáltását újabb vihar követte. Ekkor felállt Chirila Gusztáv nemzeti parasztpárti tanács tag és kilenc aláírással petíciót adott be, melyben az ivet aláírt tanács tagok nevében kérte Kotzónak a megyei tanácsból való kizárását. A szónok hangsúlyozta, hogy a közigazgatási törvény 233. paragrafusának 23. pontja értelmében Kotzónak nincs joga megyei tanács tagra, mert tagja a városi tanácsnak. Kijelentette, hogy Kotzó nagyváradi lakos, mert Nagyváradon bejelentett lakása van. Kotzó emellett olyan propagandát folytat, amely államellenes. Nem érdemi meg tehát, hogy román megyei testületnek tagja legyen.

Megszavazzák a kizárási indítványt

A diákok viharos tüntetéssel fogadták Chirila előterjesztését. Kotzó kért szót ez után és erőiesen tiltakozott a kizárási indítvány ellen. Hegedüs Nándor képviselő fejtette ki ezután, hogy Kotzó törvényes jog alapján tagja a megyei tanácsnak.

A felszólalások ellenére Roxin Teodor szavazása teszi fel a kérdést. A megyei tanács megszavazta Kotzó Jenő kizárását. A felvonult diákok óriási tapsal fogadták az elnöki enunciaciót.

Inzultálták Kövér Gusztávot

A megyei tanács ekkor végetért és a magyarpárti tanácsosok elhagyták az ülést. Kövér Gusztáv, a Magyar Szó főszerkesztője és magyarpárti tagozati elnök hagyta el az épületet. Kövért a kapuban ötven főnyi tömeg fogadta. A tömeg megrohanta Kövért és ütlegetni kezdte. Ekkor botjával próbált védekezni, de a támadók kicsavarták a botot a kezéből és azzal kezdték ütlegetni. Néhány újságíró a megtámadott pártelnök segítségére sietett, mire a diákok az újságírókat is megverték. Végre sikerült a súlyosan inzultált Kövér Gusztávot a vármegyeház épületébe menekíteni.

Csak ekkor jelent meg a helyszínen Räu rendőrprefektus, hogy védelmébe vegye Kövér Gusztávot. A prefektus két rendőrt rendelt az inzultált politikus mellé, majd elrendelte a megyeház épülete előtt csoportosuló tüntetők őrizetbevételét.

A tüntetők kihallgatása folyik az ügyészségen. A megyeházán történt botrány Nagyváradon kinos feltűnést keltett.

— Játék a „gyilkos számársággal“.

Bécsből jelentik: Egy jelenleg Bécsben lakó volt császári és királyi hadseregbeli tisztnek eszébe jutott egy diorámát létesíteni. Ebben a diorámában csupa olomkatonára szerepel, a világ nagy csatáinak legfontosabb jeleneteit örökítve meg. Rettenetes színjáték lehet. Krausz Károly, a bécsiek legrakoncátlanabb szelleme lapjában két cikket is szentelt a diorámanak és az egyik cikkében olyasmit talált írni, hogy ha ő volna Bécs rendőrfőnöke, betiltaná a diorámát, mert ségelyelné magát a gyerekek előtt, akik a diorámát megnézik. Ségelyelné magát, hogy ő, a komoly felnőtt ilyen „gyilkos számárságban“ résztvevett, de ha már kényeszer hatása alatt megtette, akkor legszívesebben letagadná és nem dicsekedne el vele a jövő generáció előtt. Krausz Károly bíróság elé állították és „nemzeti hősök, nemzeti hőstettek gyalázása, valamint a hadsereg szidalmazása“ miatt 200 schilling pénzbüntetésre ítélték. Tudja Isten, de valahogy ez a jelenet is a diorámába kívánkozik.

A ksztrá a me

Közber

Bucuresti-Bu Uj Kelet tudós szombat éjjeli ügyvédtörvény és a parlament sok vitára adó vény igen sok talmaz, amelye ügyvédi hivatá kájába és belső intenciója az v szigorítsa az ü sének feltételei sabbán körüli védi gyakorlato bizonyos foku működő ügyvéd

A törvény m ja, hogy ügyvé jogi doktorátus végezhetnek. A való felvétel is ján történhetik kizárja azt a r királyságban ed három évvel ezen lévő egye hogy ügyvédi g loma (licența) á ni. Ezen kívül k zeti az egész ors gát, amely irás ken kívül még is megkövetel.

A működésben lönböző kötelez megszorításokat amely ezenkívül írja az ügyvédek díjintézetet létes tesítéséhez és fe ügyvédek tartó Ami a megszorít gyobb felzudulás a törvénynek az ki, amely megtli a jövőben a ható dekében interven intézkedésben az dekeik súlyos ves azonnal akcióba ügyvédi kamara gette meg a ké foglaló ügyvédt fognak mindent szakasz módosítás

Igy történt az ülésen a szakasz képviselőház mód dott el, amelynek a képviselőknek j goknál közbenjár szólva „kijárni“ mégszem zárja el elől, hogy véde igazgatási hatóság hessék.

Hasonlóképpen azon pont körül, v egymás között ügyvéd közbejötte raszt képviselő te telmű javaslatot a ügyvéd-képviselők, val meghaladja a kóztak a javaslat zéről és igen sul az ügyvédeket. Vo az ügyvédek azon vaslatot, állítólag a volt igazságügymin megfelelően lett be latot szenvedélyes

Tavaszi ruhákat szezon előtt előnyösebben fest, tisztít CZINK, Cluj

A királynál tiltakoznak és általános sztrájkokkal fenyegetőznek az ügyvédek a megszavazott ügyvédtörvény miatt

Közbenjárhat-e az ügyvéd védenése érdekében a közigazgatási hatóságoknál?

Bucuresti-Bukarest, március 23. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A képviselőház szombat éjjeli ülésén megszavazták az ügyvédtörvényt, amely a parlamentben és a parlamenten kívül egyaránt igen sok vitára adott alkalmat. Az új törvény igen sok olyan rendelkezést tartalmaz, amelyek mélyen benyulnak az ügyvédi hivatás gyakorlásának technikaijába és belső kérdéseibe. A kormány intenciója az volt, hogy egyrészt megszorítsa az ügyvédi diploma elnyerésének feltételeit, másrészt pedig szorosabban körülhatárolja magát az ügyvédi gyakorlatot is, hogy ezáltal egy bizonyos fokú szelekciót végezzen a működő ügyvédek között.

A törvény mindenekelőtt is kimondja, hogy ügyvédi gyakorlatot csakis jogi doktorátussal rendelkező egyének végezhetnek. Az ügyvédi kamarákba való felvétel is csak a doktorátus alapján történhetik meg. Ez a rendelkezés kizárja azt a rendszert, amely a régi királyságban eddig honolt és amelyet három évvel ezelőtt a csatolt területeken lévő egyetemekre is bevezettek, hogy ügyvédi gyakorlatot ügyvédi diploma (licentia) alapján is lehet folytatni. Ezen kívül kötelező érvénnyel bevett az egész országra az ügyvédi vizsgát, amely írásbeli és szóbeli feleleteken kívül még egy gyakorlati vizsgát is megkövetel.

A működésben lévő ügyvédekre különböző kötelezettségeket és erkölcsi megszorításokat szab az új törvény, amely ezenkívül még kötelezőleg előírja az ügyvédek számára, hogy nyugdíjintézetet létesítsenek. Az intézet létesítéséhez és fenntartásához az összes ügyvédek tartoznának hozzájárulni. Ami a megszorításokat illeti, a legnagyobb felzudulást az ügyvédek között a törvénynek azon intézkedése váltotta ki, amely megtiltja, hogy az ügyvédek a jövőben a hatóságoknál klienseik érdekében interveniálhassanak. Ebben az intézkedésben az ügyvédek anyagi érdekeik súlyos veszélyeztetését látták és azonnal akcióba léptek. A bukaresti ügyvédi kamara szankciókkal fenyegette meg a képviselőházban helyet foglaló ügyvédtagjait, ha azok nem fogadják mindent elkövetni az ominózus szakasz módosítása érdekében.

Igy történt azután, hogy az utolsó ülésen a szakaszonkénti vita során a képviselőház módosító javaslatot fogadott el, amely nem írja ugyan elő, hogy a képviselőknek jogukban áll a hatóságoknál közbenjárni, vagy helyesebben szólva „kijárni”, lényegében azonban megsemmisíti az utat az ügyvédek felől, hogy védenek-e az ügyvédek közérdekeiket a közigazgatási hatóságok előtt is megvédhessék.

Hasonlóképpen éles vita fejlődött ki azon pont körül, vajjon két fél köthet-e egymás között érvényes szerződést ügyvéd közbejárta nélkül? *Mischie* párti képviselő terjesztett be ilyenértelmű javaslatot a képviselőház elé. Az ügyvéd-képviselő, akiknek száma jóval meghaladja a százat, zajosan tiltakoztak a javaslat ellen, amely igen közelről és igen súlyosan érintette volna az ügyvédeket. Voicu *Nițescu* igazságügyminiszter azonban támogatta a javaslatot, állítólág azért, mert az *Iunian* volt igazságügyminiszter intenciójának megfelelően lett beterjesztve. A javaslatot szenvedélyes viták után sikerült a

kormányának a kamarával elfogadtatni. Az a kérdés, most, hogy a szenátus a maga részéről hozzá fog-e járulni ehhez az intézkedéshez, amely sok ügyvédnek az egzisztenciájába kerülhet.

A bukaresti ügyvédi kamarát nem elégtette ki a ügyvédtörvény abban a formában, amelyben a képviselőház megszavazta. Eppen ezért gyűlést hívtak egybe, amelynek során a szónokok tiltakoztak a törvény különböző vexatórikus, az ügyvédi kar presztizsét és

az ügyvédek anyagi érdekeit sértő rendelkezései ellen. Jean *Florescu* volt igazságügyminiszter, *Trancu-Iasi* volt munkaügyi miniszter, *Valjan* volt kamarai alelnök, *Traian Alexandrescu*, *Misu Alexandrescu* és *Andrescu* bukaresti ügyvédek szólaltak fel a törvény ellen. A szónokok tiltakoztak a képviselőház ügyvédellenes magatartása ellen, majd a következő határozati javaslatot szavazták meg:

„Az ilfovi ügyvédi kamara 1931

március 21-én tartott rendkívüli közgyűlésén tudomást szereve arról, hogy a képviselőházban megszavazott ügyvédtörvény az ügyvédi kar erkölcsi és anyagi érdekeit mélyen sértő és egyenesen egzisztenciájukat fenyegető rendelkezéseket tartalmaz, — felhatalmazza a kamara dékánját, hogy tegyen meg minden intézkedést és esetleg rendelkezje el az általános sztrájkot, amennyiben a törvényt nem fogják visszavonni, vagy pedig az ügyvédek sérelmeit teljes mértékben orvosolni.”

Traian Alexandrescu dékán bejelentette a közgyűlésen, hogy audienciát kér az uralkodótól s öfélése magas támogatását fogja kérni az ügyvédek érdekeinek megvédéséhez. Ugyancsak elhatározták, hogy az általános sztrájk elrendelése előtt igyekezni fognak a kormánynál keresztülvinni a sérelmezett intézkedések módosítását.

Éhsége juttatta rendőrkezre a szolnoki halálbörönd titokzatos hősét

Tíz napi hajsza után végre kézre került Schreiber Tamás, Nagy Mária masamódlány gyilkosa

A gyilkos azt vallja, hogy féltékenységből gyilkolta meg kedvesét

Budapest, március 23. Schreiber Tamás Józsefet, Nagy Mária masamódlány gyilkosát a detektívek letartóztatták.

A gyilkos reggel háromnegyed kilenc tájban a Teleki téren ki akarta cserélni zöld lódenkabátját s ekkor az a kereskedő, akinél a halálböröndöt vásárolta felismerete és étesítette a téren szolgálatot teljesítő detektíveket. A rendőrség emberei körülvették Schreiber, lefogták és telefonon jelentették a budapesti főkapitányságra, ahonnan újabb detektívcsoporthoz ment ki a Teleki térre s beszállították a gyilkost a központi rendőrségre.

A főkapitányság Zrinyi uccai kapuja előtt már többszáz főnyi tömeg gyűlt össze arra a hírre, hogy Schreiber sikerült letartóztatni.

Az autóból kiszálló gyilkos egyáltalán

nem volt levert. Kopaszra nyírt feje és frissen borotvált arca elütővé teszik fényképeitől és a róla adott személyleírástól.

Schreiber beismerésben van. Tettét állítólag féltékenységekben követte el. Részletes kihallgatása a déli órákban még folyik.

Budapest, március 23. Schreiber Tamás József a központi rendőrségen nyugodt hangon tette meg beismerő vallomását. Az állítja, hogy a gyilkosságot féltékenységből követte el. A gyilkosság napján ugyanis, amikor ott felejtett tárcájáért egy pillanatra lakásába visszatért, az ágyban fekvő Nagy Máriaát idegen férfi fényképet csókolva találta.

Ezen annyira felháborodott, hogy a torkának ment és megfojtotta. Utána

a lakást bezárta a Teleki téren böröndöt vásárolt s az esti órákban szállította a böröndöt a Keleti pályaudvarra.

Schreiber a holttest elhagyása után vissza utazott Budapestre és a budai Szász Károly ucca 5. számú házban a második emeleten özvegy Kornovszki Sándornál bérelt szobát. Az asszonynak azt mondta, hogy jogszigorló és vizsgára készül. Ezért nem tünt fel a lakásadónőjének, hogy lakója csaknem állandóan otthon tartózkodik. Uj lakásán Jankovics Jenő néven jelentette be magát. Csak ritkán távozott lakásából, hogy ujságot vigyen haza. Az utóbbi három napon át éhezett, mert nem volt pénze. El akarta adni a Teleki téren új lódenkabátját s ezzel remélt pénzhez jutni. Eközben ismerték fel és fogták le.

Szélhámosságért bíróság elé állítják Táz áuanut, a belügyminisztérium volt kabinetfőnökét

A vasgárdisták barátja operett-társulatot szervezett, amely csődbement és elusztatta igen sok alkalmazott kaucióit

Bucuresti-Bukarest, március 23. (Az Uj Kelet tudósítójától.) George *Tázláuanu*, a belügyminisztérium volt kabinetfőnökének neve ismét szerepel a bukaresti sajtóban. Ezúttal arról van szó, hogy az ilfovi ügyészség a bünygyi kódex 334. szakasza alapján szélhámosság miatt megindította az eljárást a volt kabinetfőnök ellen, aki még igen rövid idővel ezelőtt faktorként szerepelt az ország közéletében s igen fontos misszió elvégzésére vállalkozott.

Tázláuanu neve elválaszthatatlanul összenőtt a vasgárda elmúlt évi szereplésével. Ez a filigrán termetű, lobogó fekete-haju fiatalember, aki egyetemi hallgatónak adta ki magát, ismeretlen módon beférkőzött Vajda Sándor akkor belügy-

miniszter bizalmába. Sikerült Vajdával elhítenie, hogy miután az előző években kimagasló szerepet játszott az antiszemita mozgalmakban, döntő befolyást tud gyakorolni a vasgárdára. Garantálta, hogy ameddig ő kabinetfőnök lesz, addig a vasgárda mitsem fog véteni a közrend s a nyugalom ellen.

Hogy ezt az ígéretet miképpen váltotta be Tázláuanu, azt az elmúlt év eseményei, különösen Maramarosban igen élénken illusztrálták. Tázláuanunak távoznia kellett a belügyminisztériumból. A vállalkozó szellemű fiatalember azonban nem hagyta magát. Elhatározta, hogy színházi trüppöt szervez meg s megveti a román operettszínház alapjait. Vállalko-

zását „II. Károly színház”-nak nevezte el, nyilván azzal a céllal, hogy a nagyközönységben azt az impressziót keltsse, mintha a színház mögött maga az uralkodó állna.

A kormány intervenciója következtében kénytelen volt lemondani az erős és nemes hangzású címről. Felvette tehát az egyszerűbb és kommercialisabb hangzó „Román operett-társulat” nevet és sikerült elhítenie széles körökben azt, hogy nagy összegek felett rendelkezik. Különböző vállalkozók és szállítók siettek Tázláuanu segítségére, aki Bukarest egyik éjjeli mulatóhelyét átalakította társulatának céljaira. Hatalmas személyzetet szerződtetett le, különös előszeretettel pedig olyan jegyszedőket, ellenőröket és ruhatárosokat angasztált, akik 10—100 ezer lejig terjedő kaucióval tudták garantálni, hogy nem áll szándékukban megkárosítani az igazgató urat.

Ezek a kauciók bizony elfolytak azon a hidek közönyön, amellyel a renitens bukaresti publikum Tázláuanu operettelőadásait és többek között a Csodabárt fogadta. A színház becsukta kapuit, a feljelentések pedig megindultak az ifjú igazgató ellen az ilfovi ügyészségre. Stanescu vizsgálóbíró folytatta le a vizsgálatot, amelynek eredményei alapján Procop Dumitrescu ügyész elkészítette a vádiratot Tázláuanu ellen. Az ügy rövidesen az ilfovi törvényszék elé kerül.

— Meghalt Grätz Herman. Grätz Herman kolozsvári műkereskedő és iparművész vasárnap délben hosszú betegség után meghalt. Hétfőn délután három órákor temették nagy részvét mellett az új zsidó kongresszusi temetőben. Grätz Herman özvegyén kívül öt gyermeket hagyott hátra.

„OLLA”
GUM...?

a világmárka megóvja Önt a nemibetegségek-től.

Saját főzésű husvéti כשר של פסח cognac-, seprő-, szilva-pálinka. Uradalmi husvéti כשר של פסח fajborok nagyválasztékban

Leszállított árak, legkötünőbb minőség!

Bognár és Szántó

Erd. Ker. Rt.
Cluj-Kolozsvár

Telefon 72

gyár R.-T. P-ta Bisericii 2

atával szemben 17 oxin Teodor ekkor székét, majd meg és hangsúlyozta, annak a munká nyelvet egész életén védelmében foly a románság szárgiáját és megfe zeni azok ellen, jk irredenta pro nálni.

szédét viharos tap ot: Jenő a taps el t:

kéri Kotzó kizárását

ujabb vihar követte. Gusztáv nemzeti pas kilenc aláírással yben az ívet aláírt érte Kotzónak a me zarasát. A szónok közgazgatási tör nak 23. pontja értel s jogi megyei ta rja a városi tanács y Kotzónagyváradi don bejelentett la t olyan propagan amellenes. Nem é román megyei tes zék a kizárási in tetéssel fogadták Kotzó kért szót ez akozott a kizárást üs Nándor képv hogy Kotzó törvé a megyei tanács ére Roxin Teodor kérdést. A megyei tzó Jenő kizárását si tappsal fogadták

k Kövér Gusztávot kor végetért és a elhagyták az ülé s Magyar Szó fő párti tagozati al k az épületet. Kö önyi tömeg fogad ta Kövért és ütle jával próbált véde csavarták a botot iték ütlegetni. Né amadott pártelnök ire a diákok az ek. Végre sikerült övér Gusztávot a menekíteni.

meg a helyszínen hogy védelmébe A prefektus két szultát politikus a megyeház épü tüntetők őrizetbe

tása folyik az azon történt bot feltüntetést kellett.

s számársággal”. jelenleg Bécsben gyali hadseregbeli gy diorámát léte aban csupa ólom nagy csatáinak örökítve meg. et. Krausz Károly. abb szelleme lap belt a diorámának rasmint talált írni. endőrfőnöke. be szegyelne magát a diorámát meg hgy ő, a komoly számárságban” yszer hatása alatt sebben letagadná le a jövő generá bíróság elé álli. a nemzeti hőset a hadsereg szilling pénzbün ten, de valahogy ba kívánczok.

, Cluj

Kik a büntársai a német kampóskeresztieseknek?

Berlin, március 23. Néhány nappal Lassally hamburgi rendőrfőtanácsos ellen elkövetett gyilkos merénylet után újabb kampóskereszties gyilkos merénylet híre érkezik Preussise-Omünd keletporoszországi városból. Két tizenhét éves gimnázista Sprigat és Randelstedt, a nemzeti szocialisták helyi csoportjának tagjai, megtámadták Artur Knopf kereskedősegédet és „antisemitizmusból” összevissza surkálták. A szerencsétlen fiatalembernek felépüléséhez alig van remény. Ugyanazon napon, március 17-én a Rajna melletti Duisburgban a zsidó hitközség előljáróságának ülése közben kampóskereszties tüntetők megtámadták a községházat. Innen behatoltak a közelben lévő zsidó munkásokhoz, ahol éppen a poale cionisták gyűléseztek. A gyűlésen résztvevő egy zsidó munkás áldott állapotban lévő felesége is, akit az izgalmak annyira megviseltek, hogy elájult és azóta súlyos beteg.

Ezekről az eseményekről a progresszív sajtó a legnagyobb felháborodás hangján ír. A „Vossische Zeitung” azonban nemcsak ezeket a kilengéseket ítéli el, hanem élesen támadja a bíróságokat is, amelyeknek nagy része a kampóskeresztiesek hatása alatt áll. Különösen támadja az Uj Kelet által ismertetett mainzi bírósági ítéletet. Ebben a perben huszonhárom nemzeti szocialistát felmentettek, ellenben a zsidó Frankot, aki saját házat és családját védelmezte, száz márká büntetésre marasztalták el. „Ha ilyen terror-munkát, ha ezt a nyílt polgárháborút a bíróságok ilyen nevelésesen kicsiny pénzbüntetésekkal „torolják” meg, akkor minden jövő terrorista aktus számára szabadságlevelet adnak”.

Az idézett ujság közli még azt is, hogy Németországban a háboru óta pontosan száz zsidó temetőt romboltak össze. Legutóbb Schriesheim badeni városkában kampóskereszties terroristák két gyermek sírkövét döntötték fel és bemocsolták. El is fogták két fiatalembert, akik idegenből jöttek a községbe, ahol eddig a legteljesebb egyetértés uralkodott a zsidók és a német lakosok között. A progresszív sajtó szerint büntársai ezeknek a terroristáknak mindazok, akik a szégyenletes aktusokat közönnyel és elnézéssel veszik tudomásul. Büntársai sok helyen a hatóságok is a felelőtlen elemeknek, minthogy nem járnak el velük szemben megfelelő szigorral. Büntársak továbbá a tanítók, középiskolai tanárok, akik az efféle eseményekkel szemben semleges magatartást tanúsítanak, büntársai továbbá az egyházi hatóságok is, (a katolikus egyház tiszteletreméltó kivétel), amelyek eddig nem tartották szükségesnek felemelni tiltakozó szavukat a német nép jóhírneve érdekében.

A „Vossische Zeitungon” kívül a többi ujságírók is hasonló hangon írnak arról a garázdálkodásról, amit az utóbbi időben a kampóskeresztiesek úgy szólván büntetlenül követtek el az országban.

— A Szibériai garnizon — irodalmi törvényszék előtt. Az aradi Aviva-Barisszia szervezetek rendezésében érdekes esemény színhelye lesz a közeljövőben Arad városa. Markovits Rodion Szibériai garnizon című regénye, annak értékei és szellemi iránya fölött fog ítéletet mondani nyilvános vita után egy ad hoc irodalmi törvényszék, Hilewirt Hermann, az Aviva-Barisszia szervezetek vezetőjének elnöke alatt. A vádat dr. Reicher Jenő ujságíró képviseli, a védelmet pedig dr. Róth Marcell egyetemi magántanár látja el. Tanuként dr. Kupfer, dr. Herzog Sándor és dr. Gara Armin vannak beidézve, míg a zárószó jogán maga iránt — a szerző: Markovits Rodion fogja véleményét elmondani a regényről. A tárgyalás, amely április 13-ra van kitűzve és az Iparosház dísztermében lesz, Arad intellektuális körében érthetően nagy érdeklődés nyilvánul meg.

Megérkezett a trafikokba az újabb nikotinmentesített dohányzállítmány

Miként várható volt, a nikotinmentesített cigaretták alig néhány nap alatt meghódították a dohányzó közönséget. Hiszen a Fumosan nikotinmentesítő vállalat megalakulásával a dohányosok régi vágya ment teljesedésbe: van végre cigarettá, melyet mindenki nyugodtan szívhathat, mert teljesen ártalmatlan az egészségre.

A nikotinmentesített cigaretták olyan népszerűsége tettek szert, hogy számos trafikba már az első napokban kifogytak és a főlerakatok sem tudtak eleget tenni a növekvő keresletnek. A Fumosan gyár éppen ezért hetek óta fokozott üzemmel dolgozik, hogy kielégthesse a közönség igényeit és így sikerült is olyan mennyiségű cigarettából kivonni a nikotint, hogy utnak indíthatta az újabb szállítmányt a főlerakatoknak, illetve a trafikosoknak.

Ez a szállítmány már szét is lett osztva az egyes dohánytözsdeknek. A

most forgalomba hozott nikotinmentes cigaretták bizonyos tekintetben különböznek az első szállítmánytól. A Fumosan gyár ugyanis figyelembe vette a dohányzó közönség részéről tett megjegyzéseket s a nikotinmentesítési eljárás során honorálni akarta az elhangzott kívánásokat. Így sorban panaszkodtak, hogy a Fumosan áruk nagyon szárazak és ezért könnyen porladnak. Az újabb szállítmánnyal ez a hiba tökéletesen ki lett küszöbölve és ma már a nikotinmentes cigaretták ugyanolyan nedvességi fokon vannak tartva, mint a forgalomban lévő finom cigarettá fajták.

A Fumosan gyár az újabb eljárása során a legnagyobb gondot fordította arra, hogy a cigaretták megőrizze kellemes ízüket és aromájukat s a most forgalomba került szállítmány beszédes bizonyosság arra, hogy ez a törekvés száz százalékban sikerült is.

Hogyan kell a világon segíteni?

Sir Henry Strakosch, a kiváló angol közgazdász a válság megoldásáról

London, március 23. Sir Henry Strakosch, kiváló angol közgazdász, a Népszövetség pénzügyi bizottságának tagja, érdekes előadást tartott Londonban az arany és az ipari konjunktúra viszonyáról, melynek során a jelenlegi depresszió okait igen behatóan fejtegette.

Véleménye szerint a nagy árzuhanás elsősorban a pénzrendszerben rejlő fogycatékosságok következménye, jóllehet tagadhatatlan, hogy egyéb okok is közrejátszottak. Ezek között az egyéb okok között leginkább az általános túltermelést szeretik emlegetni. A túltermelés kérdésének vizsgálatánál a Népszövetség 1923—1928. évekről szóló összeállítására rendkívül tanulságos. Ebből kitűnik, hogy 1928-ban a mezőgazdasági termelés 4,5 százalékkal volt nagyobb, mint 1927-ben. Vannak, akik ezzel magyarázzák az 1929. évi nagy áresést. Azonban, ugyancsak a Népszövetség adatai megmutatták, hogy pl. 1925-ben nem kevesebb, mint 8,8 százalékos termelési emelkedés állapítható meg, vagyis közel kétszer akkora, mint 1928-ban és a következő évben mégsem volt különösebb általános árcsökkenés tapasztalható. A túltermelési teória már a fenti néhány adat alatt is össze-

omlik.

A válság valódi indítója azonban, Sir Henry szerint, monetáris tényekben, nevezetesen az 1929. évi amerikai tőzsdéi lázban, azaz a nyomában járó magas kamattételekben lehet fel. A bankamat láb emelése ugyanis manapság, ha egyáltalán jelent még valamit, azsal a hatással jár, hogy az adókat kötelezettségeik sürögősebb kiegyenlítésére ösztönzi, vagyis arra, hogy eladják mindazon áruikat és értékpapiraikat, melyek ellenében annak idején a kölcsönt felvették. Ez következett be 1929 végén Amerikában és a folyamat aránylag rövid időn belül világlíkvidálással fejlődött ki.

Nem lehet semmi kétség aziránt, hogy a világarésésnek és a vele járó újbóli drasztikus vagyonelosztásnak az Egyesült Államokban lejátszódott események az okai.

Az arany vásárlóerejének növekedésével — vagyis az árak hanyatlásával — mindig a hitelezők, illetőleg azok járnak jól, akiknek pénzkövetelésük van, viszont azok, akiknek az ilyen követelést teljesíteni kell, szenvednek. De a „hitelezők” csoportjába tartoznak ebből a szempontból a fix-fizetésű alkalmazottak és mun-

kások is, míg a másik csoport, a „vállalkozók”-é, a részvényesekkel bővül. A „vállalkozók” osztálya igen fontos nemzetalkotó elem. 1924-ben ez az osztály Angliában a nemzeti jövedelem 17 százaléka erejéig részesedett. Ha a vállalkozási kedv hanyatlik, csökken a munkaalakom és rohamosan növekedik a munkanélküliek serege. Ez a mai helyzet.

Az orvoslással nem tanácsos soká kellekedni. Az orvosláshoz pedig, a baj okához mérten, monetárisnak kell lenni: az arany vásárlóerejének stabilizálása.

A világ jegybankjainak megértő együttműködése sokat segíthet ezen a téren. A világ monetáris aranykészlete bőségesen elegendő a jelenleginél lényegesen magasabb árszint fenntartására, feltéve természetesen, hogy ily irányú használata a gazdaságosság követelményeinek betartásával történik.

SPORT

Magyarország—Csehszlovákia 3:3 (2:2)

Bástya—Ripensia 2:1 (2:0). — Vasárnapi sportesemények

Prága, március 23. Vasárnap óriási érdeklődés mellett zajlott le Prágában a magyar-cseh válogatott mérkőzés, mely a magyarok fölényesen jobb játéka ellenére 3:3 (2:2) arányban eldöntetlenül végződött. A magyar csapat az első félidőben lenyűgöző fölény után Auer révén két gólt ért el és ezután ellazsálta a játékot. A csehek a 40 ezer főnyi közönség lelkes biztatására Swoboda és Lunek góljaival egyenlítették. A második félidőben újra magyar fölényel indult a játék. A magyar csapat harmadik gólját is Auer szerezte meg, amit a játék végén Swoboda hatalmas lövésre egyenlített ki. Bauwens bíró vezette a játékot.

A Románia nehezen győzött a balszerencsével küzdő Haggibbor fölött. Vasárnap mutatkozott be a tavaszi szezonban először a Románia, melynek játékosai tömegesen léptek át az U-ba. Ennek ellenére a Románia kitűnő játékerőt képvisel ma is, mert megmaradt játékosait tehetséges ifjúsági erővel frissítette. A mérkőzés 5:2 (5:1) arányban végződött a Románia javára. A Haggibbor éri el a vezetőgólt, amit a Románia gyors egymásutánban öt góllal viszonz. A Haggibbor a második félidőben magára talál, támadást támadásra vezet, de balszerencséje következtében csak egy góllal tud szépíteni az eredményen. A Haggibbor legjobbjai Ordentlich, Weisz, Havas, Naftali és Krausz voltak.

KAC—KMSC 1:1 (0:0). Egyenlő ellenfelek. A KAC-ban a veterán Schultz is szerepelt.

Az MLSZ tudomásul vette a magyar-román sportbéke megkötését. A Bukarestben napok óta folyó tárgyalások eredményeként az MLSZ szombaton tudomásul vette a magyar-román sportbéke feltételeit. A megegyezés szerint a magyar válogatott csapatban többet nem szerepelhetnek idegen honosságú játékosok. Megállapodtak abban, hogy Zemler jogosulatlanul szerepelt a Boeskyban, a Ripensiaiban játszó Schwartzra vonatkozólag a megegyezés úgy döntött, hogy katonai szolgálatának letelte után visszatér a Bástyába.

Bástya—Ripensia 2:1 (2:0). A Bástya jó játékkal, fölényesen verte a Ripensiat. A Bástya góljait Wahl lötte, a Ripensia vigaszgólját Hocksary rugta tizenegyesből.

Magyarok nyerték a montecarlói Hardendíjat. A magyar kardvívócsapat heves és szép küzdelem után győzelmet aratott Montecarlóban. Az elődöntő eredményeként Olaszország és Magyarország kerültek a döntőbe. A meccsen Magyarország tussarányllyal győzött Olaszország fölött.

— Zsidó tábornok az olasz flotta mérnökárának élén. Rómából jelentik: Umberto Pugliese olasz tábornok, a katonai mérnöki tudomány egyik kimagasló egyénisége, nagy kitüntetéshez jutott. Az olasz király kinevezte a hadihajóépítéset és a flotta mérnökárának főnökévé. Pugliese tábornok főleg azzal tűnik ki a világháború során, hogy számos, elvesztettnek hit elsüllyesztett hadihajót hozott felszínre. A tábornok a római zsidó hitközség előljárósági tagja.

Bejárat a kapu alatt!

üzletnyitása esemény volt
most árainkkal jövünk!

Fehérnemű batiszt minden színben . . .	métere	13 lej
Fehérnemű vászon	"	19 "
Mosó delain	"	20 "
I-a minőségű lepedő vászon	"	58 "
90 cm. széles virágos damaszt	"	45 "
Ruhahelyem á lá Párisette maradékban	"	60 "

Tiszta selyem Crepe de chinek, Georgettek, Crepe Satinok rendkívül olcsó árban

CLUJ, Strada General Neculcea (volt Korniss ucca) 1. szám alatt, a Renner palotával szemben

Bejárat a kapu alatt!

HI
Uj Kelet
bánsági z
Fűszerkezt
Felelős szerk
Bukare
Hátszegi E
Kikelnk után
megjelölés

Vérfo

Nagy vértő
hajnalban a R
közönsége szer
a vér köré. Va
sok vér? Bizon
történet — mo
méből kiolvash
egy bizonyult
bővelkedő sze
fantáziájában.
mely melegen
dásnak indul
len. Kigyult a
logtatott meg d
a gyűlk gon
amely a vér
Igy csak em
igy csak ember
kedő szemforg
zalmas történi
tragédia, autóg
eme borzalm
tal, milyen na
Az emberek
közben megjele
látja a vért és
tudja mit teg
seprűjét a vér
várjon, míg jö
A rendőr jöt
tak a rendőr és
caseprő nyugod
beseperte a vé
mete közé. Vas
megy haza min
dulni akarnak,
helyre szegzi ő

Ujra jön a r
kérdik, hogy m
rendőr, hogy m
rek.

— Megdöglöt
— Nem — fe
orvos összevart
Hallatlan. Csó
zán nem volt é
Csak egy lo har
És hazamente

— Javuló időj
ről jelentik: A m
járásprognózisa
várható gyenge
átmenetileg kism
hőmérséklet Bud
Celsius.

— 351.000.000
Londonból jelent
napi számában te
számlálásnak ere
utóbb Brit-Indiáb
eredmény meghal
várakozásokat, me
kimutatás szerint
Angol lapok ezt
használgják fel, ho
tal létrehozott ar
jelentőségét még

— Egészségéne
nek fenntartása e
rendes ürülésről.
dragée normális.
Kérje orvosától. C

— Hitelezők! A
jes (az új módos
egészített) kény
pontos magyar f
Vidékre portóval
dése mellett 110
Mandel Fordító I
júli 12.

HIREK

Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
 Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő
 Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc
 Bukaresti szerkesztőség:
 Hátszegi Ernő, Hotel Imperial
 Helyi utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

Vértört az uccán

Nagy vértörtés folyt szét vasárnap hajnalban a Redut előtt. Az Uj uca közönsége szenzációsan csoportosult a vér köré. Vajjon kiből folyt ki ez a sok vér? Bizonyára szerelmi tragédia történt — mondotta az egyik és szeméből kiolvashatta akárki, hogy most egy bonyolult és pikáns részletekben bővelkedő szerelmi regényt szöveget fantáziájában. Közben nézte a vért, mely melegen és már poshadón, alvadásnak indulva terjengett a járdaszélen. Kigyúlt szemekben extázist csillogtatott meg a vér színe, amely a gyölk gondolatából árad, a bűn, amely a vér előlétesét előidézhet. Így csak emberek szerethetik a vért, így csak emberek borzadnak álszentekedő szemforgatással, ha valami borzalmas történik. Öngyilkosság, családtragédia, autógázolás, késelés... mindegy borzalmasságok vért fakaszthatnak, milyen nagyszerű csemege is ez...

Az emberek állnak, nézik a vért, de közben megjelenik az uccaseprő. Meglátja a vért és a fejét csóválja. Nem tudja mit tegyen. Megmártogassa seprűjét a vértörtésben, vagy pedig várjon, míg jön a rendőr...
 A rendőr jött. Csak pár szót váltottak a rendőr és az uccaseprő és az uccaseprő nyugodt, széles mozdulatokkal besöperte a vért az uca többi szemétközé. Vasárnap hajnal. Muriből megy haza mindenki. Az emberek indulni akarnak, de a vér problémája egy helyre szegzi őket.

Ujra jön a rendőr. Nem az emberek kérdik, hogy mi van a vérrrel, hanem a rendőr, hogy miért állnak itt az emberek.
 És aztán kiderül minden. A Redutban bál volt. A kapu előtt autók és kocsik. Az egyik autó elütött egy lovat. A lónak nem történt komolyabba baja, de az ijedtségtől átharapta a nyelvét. A nyelvből pedig bőven csurgott a vér...

Hátka-hátka...
 — Megdöglött? — kérdi valaki.
 — Nem — feleli a rendőr — az állat orvos összevarta...

Hallatlan. Csak ennyi. Hát ezért igazán nem volt érdemes ennyit várni. Csak egy ló harapta át a nyelvét...
 És hazamentek az emberek.

Javuló időjárás várható. Budapestről jelentik: A meteorológiai intézet időjárásprognózisa szerint javuló időjárás várható gyenge északi légáramlással és átmenetileg kismértékű hűsüléssel. A hőmérséklet Budapesten ma délben 9° Celsius.

351.000.000 ember lakik Indiában. Londonból jelentik: Az angol lapok tegnapi számában tették közzé annak a népszámlálásnak eredményét, melyet legutóbb Brit-Indiában hajtottak végre. Az eredmény meghaladja a legvérmesebb várakozásokat, mert Indiának a legújabb kimutatás szerint 351 millió lakosa van. Angol lapok ezt az óriási számot arra használják fel, hogy az Irvin alkirály által létrehozott angol-indiai meggyezés jelentőségét még jobban kiemeljék.

Egészségének és munkaképességének fenntartása érdekében gondoskodjék rendszeres ürülésről. Este 2-3 szem Artin dragee normális, enyhe széklet biztosít. Kérje orvosától. Olesó!

Hitelezők! Adósok! Megjelent a teljes (az új módosított szakaszokkal kiegészített) kényszerrehabilitációs törvény pontos magyar fordítása. Ára 100 lej. Vidékre portóval a pénz előzetes beküldése mellett 110 lej. Megrendelhető dr. Mandel Fordító Irodánál Cluj, Memorandumul 12.

Uccai verekedés közben kiszúrták egy örmesternek a szemét

Móna Karoly operai diszletező egy pohárral megütötte Stupariu örmestert, akinek azonnal kifolyt a jobbszéme

Cluj-Kolozsvár, március 23. (Az Uj Kelet tudósítójától). Vasárnap hajnalban a Bocskay tér csöndjét hangos segélykiáltások riasztották fel. A közelben posztoló rendőr a kiáltás helyére rohant, ahol véresen és irtózatossággal a földön fekvő taláta Stupariu Teodor örmestert, aki a kolozsvári hadkiegészítő parancsnokságnál teljesít szolgálatot. A rendőr észrevette, hogy az éjszaka védelme alatt a tett helyszínéről egy alak menekül el. A rendőr üldözöbe vette az alakot és sikerült is letartóztatnia. A menekülő ember Móna Karoly operai diszletezővel azonos.

A rendőr a közeli kapitányságról segítséget hozott. Az örmestert a mentők szállították be. Mónát pedig a II. kerületi rendőrség őrizetbe vette. Az azonnal megjelent kihallgatások egy verekedés borzalmas részleteit tárták fel.

Móna és Stupariu az egyik Bocskay téri kocsmában mulattak és az alatt összeszólkoszkodtak, a veszekedés után a kocsmatulajdonosa Mónát kitessékelt a kocsmából, mire ez részeg fővel az uccasarkon lesbe állt és megvárta, míg a szintén illuminált állapotban levő örmester elhagyja a kocsmát. Amikor Móna maga előtt látta az örmestert, a zsebéből egy poharat vett elő és fejbevágta vele az örmestert. Az ütés következtében a pohár eltört és szilánkjai jobbszemen sebesték meg az örmestert. A szerencsétlen embert a klinikára szállították, ahol azonban segíteni már nem tudták rajta. Stupariu örmester jobbszemére megvakult.

Móna Károlyt súlyos testisértes vádjával letartóztatásba helyezte a rendőrség és holnap szállítják át az ügyészséghez.

Betörték Farkas Lajos szeszgyáros lakására. Néhány nappal ezelőtt ismeretlen tettesek betörték Farkas Lajos szeszgyáros Cal. Reg. Ferdinand 88 sz. alatti lakására és az előszobában lévő szekrényből több bezer lej értékben ruhaneműt vittek el. A szekrényben a szeszgyáros fia, dr. Farkas Imre ügyvédjelölt tartja ruháit. Az ismeretlen tettesek egy vadonatúj öltönyt és hat pár cipőt vittek magukkal. Érdekes, hogy a lopást csak pár nappal később vették észre, mert dr. Farkas Imre katonai szolgálatot teljesít és így ritkán veszi igénybe civilruháit.

A lopást jelentették a negyedik kerületi rendőrségnek, mely megkezdte a nyomozást a tettesek kézrekerítésére.
 Egészségét ne tegye kockára! Ne kísérletezzék különböző tápszerekkel egészségének rovására, hanem használjon reggelire, uzsonnára Ovomaltinet.

Ha fáradt és izgatott, ha álmatlanságban és gyakori félelemérzetben szenved, ha hasgörcs, mellnyomás vagy szív-fájás kínozza, akkor igyék reggel éhgyomorral 1-1 pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet, mert ez megszünteti az emésztési zavarok okait s elhárítja a vértörlést. Az emésztőszervek gyógyításának több orvostanára elismeri, hogy olyan tüneteknek, melyek a tápasatorna tartalmának önméregzéséből származnak, a Ferenc József víz kitűnően beválik. A Ferenc József keserűvizet gyógyszertárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kaphatják.

Párizsi tanulmányutamról hazaérkezve a legújabb kabát és kosztüm eredeti vázson modelleket hoztam, melyre a n. é. hölgyközönség szíves figyelmét felhívom. Rosenfeld Mór női divatszalon, Wesselényi u. 13.

Jibou községben (jud. Salaj) az országos állatt- és kirakodó vásár f. hó 26-án és 27-én lesz megtartva.

E. P. Cappellaro asszony ária- és dal-estélye. Ritka művészi élvezetben lesz része e hó 28-án, szombaton este Kolozsvár zenei társadalmának; E. P. Cappellaro asszony, a Sámson és Delila főszerepében óriási sikert aratott operanékesnő, — aki nagy terjedelmű és feltűnően szép hangszínű altjának kiképzését a legkiválóbb olasz mestereknek köszönheti, szombaton hangverseny-pódiumon fogja művészetét reprezentálni. A gazdag műsor dal- és áriaestélyen a kiváló Bródy Miklós látja el a zongorakíséretet — akinek két bensőséges líráju dalát is bemutatja műsora keretében a művésznő. A koncert a Farkas uccai róm. kath. gimnázium dísztermében szombaton este pontosan 9 órakor kezdődik. — Műsor Lepage-nál.

Kolozsvári Mentők készpénz sorsjátéka!
 Nyeremény garantálva és fizetve Banca Albina által
SOHA TÖBBÉ!
 ilyen alkalom, hogy csekély 100 lejért gazdag ember lehessen, mert március 25-én 200.000 lejt és
április hó 1-én 1 millió lejt nyerhet
 A clujli Mentők sorsjegy húzásain.
Siessen a vásárlással, amíg nem késő!
 Sorsjegy kapható: dohány-hirlapáruda, borbélyoknál és uccai áruháznál, valamint 117 lej előzetes beküldése ellenében a Sorsjegyiroda Cluj, Str. Memorandumul No. 16.
 Nyeremény jegyzék hirlapilag közölve!

DERBY

Március 25-iki I. húzáson
 nyerhet, ha
 325, 425, 525, 625,
 csoportárainkon vásárol
 fióküzleteinkben cipőt.
100.000 Lejt
 sorsolunk ki

RADIO MUSOR

IDŐ: KÖZÉPEUROPAI
 Kedd, március 24.

Bukarest. 12: Grammfón. 12.30: Hírek. 17: Időjelzés, hírek. 17.15: Zenekar. 18: Rádióegyetem. 19: Grammfón. 20: Rádiózenekar. Tartini, Rubinstein, Wagner művei. 20.30: Felolvasás. 20.45: Rádiózenekar. Lindemann, Grieg, Saint-Saens művei. 21.45: Hírek.

Budapest. 9.15: Grammfónhangv. 9.30: Hírek. 12.05: Szalónzenekar. 12.25: Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárás. 2.45: Hírek, élelmiszerárak. 3.30: Mesedélután. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. — 5: Felolvasás. 5.30: Cigányzenekar. 6.30: Előadás. 7: „Alkalmi oroszánvadászatok” 7.30: Női vegyeskar hangv. 8.40: Cigányzene. Utána: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. Majd: Katonazene.

Bécs. 19: Strauss: Rózsalovag c. operája. 2.40: Zenekari hangv. Suppé, Lehár, Strauss, Mann, Dostal művei.
 Berlin. 19: Bécsi közv.
 Hamburg. 21: Bécsi dalok.
 Langenberg-Köln. 19.30: Passziójáték.
 Lipse. 19.30: Grammfón. 21.10: Schumann-est. Enek és zongora.
 Stuttgart. 20.15: Suppé: Könnyű lovasg c. operett.
 Varsó, Kattowic, Poznan. 19.50: D'Albert: Holt szemek c. operettje.
 Riga. 20.20: Hangv. 21.30: Francia hangszeres zene.
 Milánó. 20.30: Operett.
 Róma. 20.50: Opera.
 Prága. 19.05: Fuvózene. 21: Szimfónikus hangv. 22.20: Grammfón.
 Pozsony. 20.05: Hangv.
 Kassa. 20.05: Foerster I. szonátája, hegedűre.
 Osló. 20: Rádiózenekar.
 Stockholm. 19: Operett-dalok. 20: Szórákóztató est.
 Toulouse. 19.45: Dalok. 20.15: Tangó-dalok. 20.45: Bécsi zene. 21: Dalok. 22.30: Operaáriák. 23: Jazz. 24: Tangó-dalok. — 24.30: Katonazene.
 Belgrád. 22: Zongorahangv.

Szerda, március 25.

Bukarest. 20: Fuvóshangv. 20.45: Zongorahangverseny Chopin műveiből. Utána hírek.

Budapest. 9: Ujsághírek. 10: Istentisztelet. Utána: Pontos időjelzés, időjárás. Majd: Zenekari hangv. Goldmark, Kodály, Balassa, Dohnányi, Hubay műve, valamint Beethoven: V. szimfónia. 2: Grammfónhangv. 3.20: Rádióélet ifjúsági előadása. 4: Novella. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás. 5: Anekdoták. 5.30: Hangv. — 7: Előadás a virágokról. 7.40: Mandits szalónzenekar. 8.30: Vidám konferansz. — 9: A londoni rádióállomás műsorának közvetítése. Rossini: Semiramis, Dvorak: H-moll gordonka és zenekari verseny. Artur Bliss: Morning Heroes szimfónia. E hangverseny szünetében: Pontos időjelzés, hírek. Utána: Cigányzene.
 Bécs. 19.30: Népdalest.
 zBerlin. 20.10: Hangv.
 Breslau. 19: Szórakoztató zene.
 Frankfurt. 20.15: Dalok.
 Lipse. 19.30: Tánc a műzenében és a költészetben szimfónikus hangv.
 Stuttgart. 22.50: Jazz.
 Varsó, Kattowic. 19.30: Grammfón. — 20.30: London.
 Milánó. 21.15: Szimf. hangv. Beethoven:

KÖZGAZDASÁG

Harminchárom százalékos emelkedést mutat az Erdélyi Bank betétállománya a múlt évvel szemben

Másfélmilliárdnyi betétet kezel az Erdélyi Bank, mely ebben az évben is 12%-os osztalékot fizet. Több mint 22 millió lej a múltévi nyereség

Cluj-Kolozsvár, március 23. (Az Uj Kelet tudósítójától). Az Erdélyi Bank és Takarékpénztárak lapunk mai számában közölt zárszámadata az üzletállománynak szinte példátlanul álló fejlődésénél fogva a közgazdasági életben általános feltűnést keltett. Mindenekelőtt az tűnik ki a zárszámadástól, hogy a bank betétállománya 33 százalékos emelkedést mutat a múltévvel szemben. A múlt évben 1 milliárd lej betétállománnyal rendelkezett a bank, míg a most közzétett zárszámadás 1,329.000.000 betétről számol be. Ez az országos viszonylatban is hatalmas összeg kizárólag a banknál elhelyezett takarékbetéti könyvekben és a folyószámlán levő tényleges betétekből áll, mert mint ahogy azt a zárszámadás mutatja, az Erdélyi Bank sem külföldi, sem belföldi hiteleket nem vett igénybe. A betétesek részéről megnyilvánult nagyfokú bizalomnak a jele ez a hatalmas betétállomány, különösen ha figyelembe vesszük, hogy az Erdélyi Bank a betétkamatokat illetően sohasem esett túlzásokba, sőt a kihelyezési kamatok olcsóbbá tételének érdekében az év során többször is mérsékelte a betéti kamatlábat. Ennek ellenére a bank betétállománya rendkívüli mértékben emelkedett és ez igazolja azt is, hogy a közönség hajlandó áldozatokat is hozni, hogy betéteit a legnagyobb biztonságban érezze.

A betétállomány nagy emelkedése lehetővé tette, hogy a bank erőteljesen fejlő-

désnek indult a kihelyezéseket illetően is. Váltó és folyószámlai kihelyezései 1 milliárdról cca 1,2 milliárdra emelkedtek. Emellett, mint az igazgatóság jelentéséből kitűnik, a bank vezetősége az év folyamán a kihelyezések terén elvégezte mindazokat az elővigyázatosági intézke-

A bank nagyarányú fejlődéséről tesz tanubizonyosságot a következő forgalmi kimutatás:

	1929-ben:	1930-ban:
Deviza üzlet forgalma volt — — —	6,139.028.000	8,582.410.000
Incasso üzlet forgalma volt — — —	1,121.487.000	1,569.865.000
Pénztári forgalom volt — — —	18,130.909.000	21,626.401.000
A bank összes forgalma volt — — —	43,327.610.000	58,447.383.000

Az intézet zárszámadata elővigyázatos mérlegkészítés mellett 22 millió nyereséget tüntet ki a múlt évi 20 millióval szemben. Az igazgatóság javaslata szerint ez évben is a múlt évi 12 százalékos osztalék kerül kifizetésre és bár az elért eredmények és az intézet belső helyzete magasabb osztalék kifizetését is lehetővé tenné, a gazdasági helyzet bizonytalanságára

Színház—Mozi

Aranyóra másodszor. Ma este másodszor adja a színház Szép Ernő csodaszép színművét, az Aranyórát, a főszere-

déseket, amelyeket a gazdasági viszonyok leromlása úgy a bank kihelyezéseinek biztonságára, mint az adós ügyfelek érdekében megkövetelt. Ezen körülmények munkája eredménye, hogy az országos előfordult nagyszámú fizetésképtelenség ellenére is, kinnlevőségeiből nem kellett számottevő összegeket leírnia.

Az Erdélyi Bank elővigyázatos, konzervatív üzletpolitikája folytán közismert mobilitását nemcsak hogy megőrizte, hanem a viszonyokhoz mérten jelentősen fokozta is. Készpénzben és azonnal igénybevehető bankári követelésekben 305 millió mobilitás felett rendelkezett. Ha ehhez még hozzávesszük, hogy a Banca Nationalanál rendelkezésre álló tekintélyes visszleszámitolási hitel csaknem teljes egészében kihasználatlanul hever és hogy az Erdélyi Bankkal szoros érdeklődésben álló külföldi és belföldi nagybankokban hatalmas háttérrel rendelkeznek, bizvást mondhatjuk, hogy az Erdélyi Bank az ország legmobilitásosabb pénzintézetei között is az első között foglal helyet.

tesz tanubizonyosságot a következő for-

	1929-ben:	1930-ban:
Deviza üzlet forgalma volt — — —	6,139.028.000	8,582.410.000
Incasso üzlet forgalma volt — — —	1,121.487.000	1,569.865.000
Pénztári forgalom volt — — —	18,130.909.000	21,626.401.000
A bank összes forgalma volt — — —	43,327.610.000	58,447.383.000

való tekintetből 9 millió lejt meghaladó összeget fog tartalékolások útján a bank belső megerősítésére fordítani.

A március 29-én megtartandó közgyűlésen a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank képviselőjében Weiss Fülöp elnök és Conrad Ottó ügyvezető igazgató is részt fognak venni.

pekben Komár Juliskával, Benes Ilonával, Tóth Elekkel, Földényi Lászlóval, Selmecezyvel, Balázssal, Leóvegyvel és Nyer-gessel.

A bunda. Péntek este Gerhart Hauptmannnak, a legnagyobb német drámaíró-nak A bunda (Bierberpelz) című tolvaj-

Roman Opera műsora

Szerda, márc. 25: Al. Stradella.

komédiáját adja elő a színház. A rendkívül mulatságos, szatirikus darabban Miklóssy Margit, Szentgyörgyi Mária, Komár Juliska, Tóth Elek, Földényi, Fekete Mihály, Forgács, Leóvey, Selmecezy, Czoppán Flóri, Nyerger játsszák a vezető szerepeket.

A MAGYAR SZÍNHÁZ MŰSORA

Kedd 9: Aranyóra (Ujdonság második szor. 36. B. bélet. Ssz. 227.)

Szerda 9: Pillangó főhadnagy. (10, 20, 30, 40 és 50 lejes mozihelyyarákkal. Ssz. 228.)

Csütörtök: Viktória. (10, 20, 30, 40 és 50 lejes mozihelyyarákkal. Ssz. 229.)

Péntek: A bunda. (Tolvajkomédia 4 felvonásban. 34. Premierbérlet. Ssz. 230.)

Szombat: Csókos asszony. (Uj betanulásban, 10, 20, 30, 40 és 50 lejes mozi-helyyarákkal. Ssz. 231.)

Vasárnap 9: Tul a nagy Krivánon. (Uj betanulásban, 10, 20, 30, 40 és 50 lejes mozi-helyyarákkal.)

A MAGYAR SZÍNHÁZ MOZI MŰSORA

A CSÁSZÁR SZERELME. A Magyar Színház Mozgó legközelebb hatalmas szenzációval szolgál a közönségnek: bemutatja A császár szerelme című grandiózus hangosfilmet. A film főszereplője: Liane Haid, aki a Nóta vége női főszerepét alakította, a másik főszereplő pedig Walter Jansson, aki a Zwei Herzen in 3/4 Takt-ban hódította meg a világot. Ez a film az első hangosfilm, amelyben magyar szó és ének is előfordul.

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKE: HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

MEGHÍVÓ

az Erdélyi Bank és Takarékpénztár Részvénytársaság, Cluj

1931. március 29-én déli 12 órakor saját székházában, Piata Unirii (volt Mátyás király tér) 32. tartja

XXXVI.-ik évi rendes közgyűlését,

amelyre a t. részvényeseket meghívjuk.

TÁRGYSOROZAT:

1. Az igazgatóság jelentése az 1930. üzletéről.
2. A felügyelőbizottság jelentése
3. Az 1930. évi mérleg- és veszteség-nyereség-számla jóváhagyása és határozathozatal a nyereség felosztása tárgyában.
4. Határozat a felmentvény megadása tárgyában.
5. Az alapszabályok módosítása.
6. Igazgatósági tagok választása.
7. Felügyelőbizottsági tagok választása és tiszteletdíjuk megállapítása.

FIGYELMEZTETÉS!

Azon részvényesek, akik a közgyűlésen résztvenni óhajtanak, legkésőbb 1931. március 28-ig tegyék le részvényeiket a bank főpénztáránál, vagy valamelyik fiókjánál, vagy a Banca Chrissovloni S. A. R., Bucuresti pénztáránál, átvételi elismervény ellenében.

AZ IGAZGATÓSÁG

AKTIVÁK

Mérlegszámla 1930. december 31-én

PASSIVÁK

Készpénz és bankári követelések — — —		305,099.839	Részvénytőke — — — — —		82.000.000
Értékpapírok — — — — —		14,080.830	Tartaléktőkék:		
Váltók:			Rendes tartalékalap — — — — —	11,130.000	
Jelzáloggal vagy más biztosítékkal fedezve—	328,230.291		Kétes követelések tartalék alap — — —	11,200.000	
Pénzintézetek és kereskedők tárcaváltói —	310,511.337		Ingatlan értékcsökkenési tartalék alap —	2,000.000	
Nyílt hitelű váltók — — — — —	61,126.113	699,867.741	Tisztviselők nyugdíjalapja — — — — —	2,500.000*	26,830.000
Adósok:			Betétek takarékkönyvecskékre és folyószámlákra		1,329,058.752
Jelzálog, értékpapír, v. egyéb fedezettel —	252,626.155		Visszleszámitolt váltók a Banca Nationalánál		2,136.233
Nyílt hitelek és különféle adósok — — —	188,508.986	441,135.141	Átmeneti tételk és kamatok — — — — —		16,355.902
Ingatlanok — — — — —		18,328.096	Nyereség:		
Ovadékok — — — — —	141,335.020		Át hozat a múlt évről — — — — —	549.257	
			Folyó évi nyereség — — — — —	21,581.503	22,130.760
			Ovadékok — — — — —	141,335.020	
		1,478,511.647	* Ezévi dotációkkal 36,000.000 leire emelkedett		1,478 511.647

Az ellenőrzésért:

J. Petrean
aligazgató — jog. könyv.

Cluj, 1930. december 31.

Az igazgatóság nevében:

Conrad Otto

Hargitay Bertalan

A könyvelésért:

Szabó Márton
cégjegyző — jogosított könyvelő

XIV. ÉVF.
Cluj—K
március
5691 É

Uj Kelet
és búságl

Cikkeink ut
horrás meg

Méirratokat
megörvésük

A bécs

Csaknem két nap este a bécsi tá itéletét a lair ben. Bauer G hiányában a bi mentő itéletet n zott nemcsak a zált világ bárm ellenére a bécsi kereskedő felme lönösebb jelentő bel pedig azért, róságot, mely ez mos fenyegető mény-nyilvánítá itéletének megh lenére, hogy Ba lehet, hogy tény tek teljesen á tek fel egy kom gáló bizonyíték resztesek feltét nek a vádlottna a címen, hogy mint ilyen, a né a szabadkómü védelme alatt áll

Ha tekintetbe metországban sz utóbb a mainzi nebb ügyben ho zsidó ellen, csak voltak, — viszo büntetéseket es kampóskeresztes alatt állottak: u mentő itelete va cselekedetre val resztül ez az egy per valóságos p magát Bécs vár reakció kölcsön ellenére, hogy között is voltak olyanok, akik Bauer Gusztáv

A hangsúly a ártatlanságon v ni, hogy vajjon nincsenek bizony vonatkozásban lelkiismeretes rasztaló itéletet hat-e bizonyos hogy a perrend lenére is az élet tétségébe dobja het ártatlan is. az egész civilizá mutatta, hogy valóban függetl solhatatlan bi azt, hogy van beszállani a ka terrorjával, va h hogy minden re felmentő it Gusztáv felmen kus mondásnak masztja alá, m son száz bünös bünhódjék. Mi nössége nem b lékosan, de még sem, — a látsz lett őt menteni.

Ma, amikor a hulláma még a egyre merésze bírói pulpitust: mentő verdiktje csü lendő az ért litikai per alk